

၇

လွယ်ကူရှင်းလင်း အောင်လုပ်ပါ။

ရှုပ်ထွေးတဲ့အချက်-
အလက်တွေကို
ဘယ်လိုအသုံးပြုမလဲ။

ရှုပ်ထွေးတဲ့ (သို့) ကြည့်ဖို့ခက်တဲ့
သတင်းအချက်အလက်တွေကို
အလွန်လိုအပ်နေသူတွေအတွက်
တင်ပြချင်တဲ့အခါနဲ့
မျှဝေပေးချင်တဲ့အခါတွေမှာ
ဒီနည်းလမ်းဟာ အသုံးဝင်ပါတယ်။

ဗီဒီယို ဥပမာများအားလုံး

● **ဆွီဒင်မှာ လယ်မြေထောက်ပံ့ပေးမှုကို ပုံစံထုတ်ခြင်း**

Farmsubsidy.org နဲ့ ဆွီဒင်အကျိုးဆောင်များ ဆွီဒင်အစိုးရက ထောက်ပံ့ပေးထားတဲ့ စိုက်ပျိုးမွေးမြူရေး ခြံများအတွက် အမတ်ကြီးကြီး ရန်ပုံငွေပတ်သက်တဲ့ သတင်းအချက်ကို Farmsubsidy.org က စတင်ပြုစုပြီးတဲ့နောက် ရရှိလာတဲ့ အချက်အလက်တွေများလွန်းတဲ့အတွက် နားလည်ရန်ခက်ခဲတာတွေရပါတယ်။ ဒီအချက်အလက်တွေကို နားလည်နိုင်ဖို့နဲ့ ဩဇာရှိတဲ့ နည်းလမ်းနဲ့တင်ပြဖို့ဆိုရင် စိုက်ပျိုးမွေးမြူရေးခြံတွေအတွက် ထောက်ပံ့ပေးမှုတွေကို ဂူဂဲလ် (Google Map) ပေါ်မှာ နေရာချထားလိုက်နိုင်ပါတယ်။ ဒါဆိုရင် လူထုအနေနဲ့ ဘယ်လိုငွေမျိုးတွေ ဘယ်လိုသွားတယ်ဆိုတာ မြင်တွေ့ရပြီး ကိုယ်တိုင်စုံစမ်းစစ်ဆေး အပြီးသတ် ကောက်ချက်ချနိုင်မှာ ဖြစ်ပါတယ်။

အသုံးပြုပစ္စည်းများ - သတင်းလွတ်လပ်ခွင့်ဥပဒေ တောင်းဆိုချက် (FOIA)၊ Xapain database (အခမဲ့ လိုင်စင်မလို ဆော့ဖ်ဝဲအရင်းအမြစ်)၊ ဂူဂဲလ်မြေပုံများ၊ ဝက်ဆိုဒ်များ

ရှေ့ဆက်လေ့လာရန် လင့်ခ်များ
 လယ်မြေထောက်ပံ့ကြေး ဆိုဒ် - <http://bit.ly/5mGAG>
 တင်ဆက်ချက် - <http://bit.ly/aIAbT>

● **နယ်စည်းမခြား သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်အတွက် တာဝန်ခံမှု**

ရိုမေးနီးယားနဲ့ ကနေဒါက အကျိုးဆောင်များ ရိုမေးနီးယားမှာ ကနေဒါကုမ္ပဏီတစ်ခုက ရွှေတင်းတူးဖို့ အစီအစဉ်ကိုကြေညာတဲ့အခါ ဆိုင်ယာနိုက် အဆိပ်သင့်မှုနဲ့ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်တွေအပေါ် သက်ရောက်နိုင်တဲ့ အလားအလာတွေနဲ့ ပတ်သက်တဲ့ ကုမ္ပဏီ မှတ်တမ်းမှတ်ရာတွေကို ကြည့်နိုင်ဖို့ ကနေဒါက ထောက်ပံ့သူတွေက ရိုမေးနီးယားလူမျိုး အကျိုးဆောင်တွေနဲ့ အတူလုပ်ခဲ့ရတယ်။ အကျိုးဆောင်တွေ အချက်အလက်ထုတ်ပြန်မှုတွေကြောင့် ပြည်သူလူထုရဲ့ လုံခြုံစိတ်ချရမှုကို အကာအကွယ်ပေးတဲ့ စည်းမျဉ်းတွေ ထုတ်ပြန်ပေးခဲ့ရတယ်။

အသုံးပြုပစ္စည်းများ - ဝတ်ဆိုဒ်၊ အွန်လိုင်းတောင်းဆိုလွှာ

ဆက်လေ့လာရန် လင့်ခ်များ
ရိုမေးနီးယားမှာ ဆိုင်ယာနိုက်ကင်းစင်ရေး - <http://bit.ly/CLfuT>
စည်းရုံးလှုံ့ဆော်ရေး လှုပ်ရှားမှုလက်စွဲများ - <http://bit.ly/2ZBG4a>

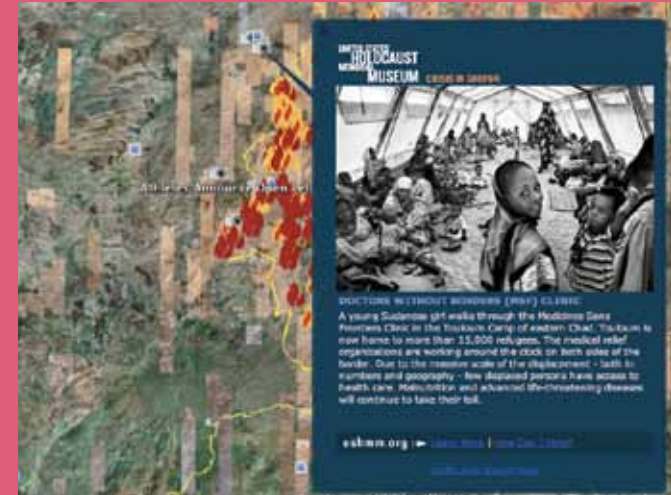
FARMSUBSIDY.ORG

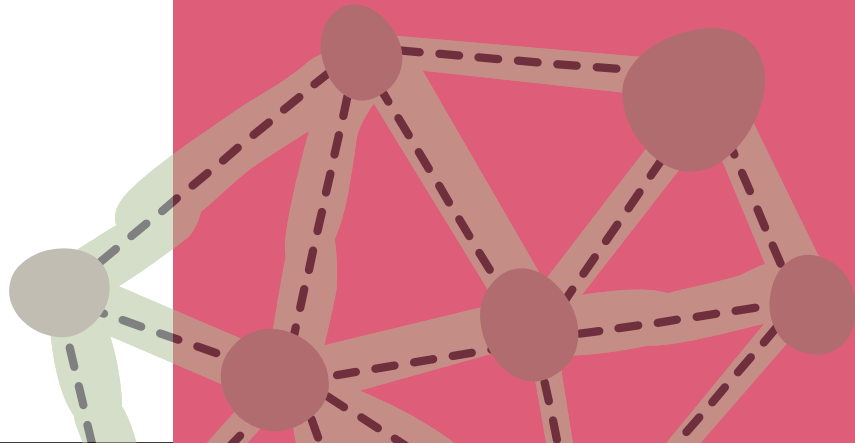
CRISIS IN DAREFUR/GOOGLE EARTH

လှုပ်ရှားမှုကို ကြိုတင်စီစဉ်ပါ

- စည်းရုံးလှုံ့ဆော်မယ့် ဒေသတွင်းက ဆီလျော်တဲ့ သတင်းအချက်အလက်များကို ရယူသုံးနိုင်မယ့် အခွင့်အလမ်းကို လမ်းညွှန်နိုင်မှုကို သုတေသနပြုပါ။ နိုင်ငံအပြင်မှာ နေပြီး လိုအပ်တဲ့ အချက်အလက်ကို ကိုယ်ပိုင်အစိုးရတွေဆီက ရယူပေးနိုင်သူတွေနဲ့ ပူးပေါင်းလုပ်ဆောင်နိုင်ပါတယ်။
- စည်းရုံးလှုံ့ဆော်ရေးမှာ သုံးမယ့် အချက်အလက်တွေကို အတည်ပြုစစ်ဆေးနိုင်မယ့် ရှင်းလင်းတဲ့ လုပ်ငန်းစဉ်နဲ့ စံသတ်မှတ်ချက်တွေကို ဖွံ့ဖြိုးအောင်ကြိုးစားပါ။ အဓိပ္ပာယ်ရှိတဲ့ အချက်အလက်တွေရရှိအောင် ဘယ်သူကကူညီပေးနိုင်မလဲ။
- အချက်အလက်တွေမှာ အထူးပြုထားတဲ့ ဘန်းစကားတွေပါနေမယ်ဆိုရင် လူတိုင်းနားလည်နိုင်ဖို့ခက်ပါတယ်။ ဒါကို ရိုးရှင်းတဲ့ဘာသာစကားနဲ့ ပြန်ဆိုပေးဖို့ ဘယ်သူ့ကို အကူအညီတောင်းနိုင်မလဲ။
- တခါတလေမှာတော့ လူထုအနေနဲ့ အချက်အလက်တွေကို ရယူနိုင်တဲ့ အခွင့်အလမ်းရှိပေမယ့် ဒါတွေဟာ ရှာလို့လဲမရ၊ ပြန်ညွှန်းဆိုထားတာလည်း မရှိ၊ အတက်အကျအပြောင်းအလဲ မရှိတဲ့ မှတ်တမ်းမှတ်ရာတွေဖြစ်နေရင် အပြီးသတ်ကောက်ချက်ချဖို့ ခက်ပါတယ်။ စည်းရုံးလှုံ့ဆော်ရေးအနေနဲ့ လုပ်ရမှာက ဒါတွေကို ဘယ်လို အသုံးပြုကျအောင် လုပ်မလဲဆိုတာပါ။
- ဂူဂဲလ်မြေပုံနဲ့ ဂူဂဲလ် ကမ္ဘာ့ငယ်လို ဝက်ဆိုက်တွေအတွက် ပမာဏကြီးတဲ့ ကွန်ပျူတာစွမ်းအင်နဲ့ မြန်နှုန်းမြင့် အင်တာနက်နှုန်း (ကော်နက်ရှင်)လိုအပ်တယ်။ စည်းရုံးလှုံ့ဆော်ရေးမှာ ပါဝင်နေတဲ့လူတွေအတွက် ဘယ်လိုဝက်ဆိုက်မျိုးက အလွယ်ကူဆုံးယူသုံးနိုင်မလဲ ဆိုတာ စဉ်းစားပါ။

CRISIS IN DARFUR/GOOGLE EARTH

ပြဿနာ ဆန်းစစ်ချက်

ခေါင်းစဉ် - Fair Play
မည်သူ - Fair Play Alliance
နေရာ - Bratislava, Slovakia
Website – <http://www.fair-play.sk/>

ရှင်းလင်းတင်ပြချက်

Fair Play Alliance အဖွဲ့က အစိုးရအနေနဲ့ တိုင်းပြည်ဘဏ္ဍာကို ဘယ်လိုအသုံးပြုနေတယ်ဆိုတဲ့ အချက်အလက်တွေကို စုဆောင်းပြီး လူထုအနေနဲ့ အချက်အလက် သို့မဟုတ် ဒေတာဘေ့စ်ကနေ အလွယ်တကူနားလည်နိုင် အသုံးပြုနိုင်အောင် လုပ်ထားပေးပါတယ်။ သတင်းလွတ်လပ်ခွင့် ဥပဒေကို အသုံးပြုပြီး Fair Play က မှတ်တမ်းမှတ်ရာ၊ ပေးချေရန်ရှိတဲ့စာရင်းတွေကို စုစည်းပြီး ဒေတာဘေ့စ်ကတစ်ဆင့် သက်ဆိုင်ရာ ပတ်ဆိုင်တွေကို ချိတ်ဆက်ကာ လူတွေကို နိုင်ငံရေးအပြောင်းအလဲအတွက် သုံးစွဲဖိတ်ပါတယ်။ Fair Play က Zuzana Wienk ပြောတာတော့ “ဆလိုဗက်ကီးယားမှာ မကြာခင်က ဖြစ်သွားတဲ့ ဥပဒေပဿမရန်ပုံငွေနဲ့ ပတ်သက်ပြီးထွက်လာတဲ့ မကောင်းသတင်းတွေကို သုတေသနပြုဆန်းစစ်ရာက ကျမတို့ စလိုက်တယ်။ အဲဒီမှာ အစိုးရခေါင်းဆောင်ပိုင်းနဲ့ နီးနီးကပ်ဆက်သွယ်နေတဲ့ ကုမ္ပဏီတွေကိုသာ ကန့်သတ်ချပေးတာ တွေ့ရပါတယ်။ သတင်းအချက်အလက်လွတ်လပ်ခွင့် ဥပဒေကို အသုံးပြုပြီး အခြားအချက်အလက်တွေ၊ ပေးချေစရာရှိနေတဲ့ စာရင်းတွေနဲ့ ငွေကြေးစာရင်းဇယားတွေကို တောင်းဆိုလိုက်ပါတယ်။ ရလာတဲ့ အချက်အလက်တွေ သုံးပြီး ပုံဖော်ပေးတဲ့အတွက် အင်တာနက်ပေါ် တင်ထားလိုက်ပါတယ်။ ပေးချေစရာရှိတဲ့ စာရင်းတွေကို ကူးဖတ်၊ ပတ်ဆိုင်ပေါ်လွှဲတင်လိုက်ပြီး လူတိုင်းကြည့်လို့ရအောင် လုပ်ထားပါတယ်။” ဒီနည်းနဲ့ Fair Play ဟာ ဆလိုဗက်ကီးယား သတင်းဌာနတွေ အာရုံစိုက်ခံလာရပါတယ်။ “အစိုးရမဟုတ်တဲ့ အဖွဲ့အစည်းတွေ၊ စာနယ်ဇင်းသမားတွေနဲ့ ပညာရှင်တွေ ဒီသတင်းအချက်အလက်တွေကို ကိုယ်တိုင်ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာပြီး အဲဒီအကြောင်းတွေကို ဘာလော့တွေလုပ်လာကြတယ်။ ဒီလိုဆောင်းပါးတွေကို အခြေတည်ပြီး တက်ကြွတဲ့ ကွန်ရက်စကားပိုင်း ဖိုရမ်တွေ ပေါ်လာတယ်။ ဒါက ကျမတို့ကို လူထုပိုင်ပိုင်ပေးပေးမှုက ဘယ်လောက်အရေးကြီးတယ်ဆိုတာ သတိထားမူမျိုးဖြစ်ပေါ်စေတယ်။ လူထုအနေနဲ့လည်း အရည်အချင်းတွေ

ရှုပ်ထွေးတဲ့အချက်အလက်တွေကို ဘယ်လိုအသုံးပြုမလဲ။ - ၃

ပိုတိုးတက်လာတယ်။ သတင်းအချက်ကို ရယူသုံးစွဲနိုင်အောင် ပြုလုပ်ပေးရုံနဲ့ပဲ ပြဿနာ ငြင်းခုံဆွေးနွေးမှုတွေ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ဖြစ်လာသလို ဆောက်လုပ်ရေးဘက်က ပန်ကြီးတ ဦးပါ နှုတ်ထွက်သွားတဲ့အထိ ပြည်သူလူထုက အစိုးရအပေါ်ဖိအားသက်ရောက်ခဲ့ပါတယ်။

အသုံးပြုပစ္စည်းများ - သုံးစွဲသူလွယ်ကူအောင် တည်ဆောက်ထားတဲ့ ဒေတာဘေ့စ်၊ အခမဲ့လိုင်းစင်ယူစရာမလိုသော open source တွေ သုံးခြင်း (MySQL, Apache server, and PHP)။ သတင်းအချက်အလက်လွတ်လပ်ခွင့် ဥပဒေကြောင့် တောင်းဆိုရရှိလာတဲ့ အချက်အလက်များ၊ Excel စာရင်းဇယားစာရွက်များ (တစ်ခါတရံ ပြန်ရိုက်ဖို့ သို့မဟုတ် ရုပ်ပုံအဖြစ် ကွန်ပျူတာမှာ ပြန်သိမ်းဖို့ Scan ဖတ်စရာလိုပါတယ်)၊ အွန်လိုင်းအရင်းအမြစ်တွေက အချက်အလက်တွေရယူရာမှာ အသုံးပြုတဲ့ Web-scrapers

အောင်မြင်မှုအတိုင်းအတာ - ဒီစီမံကိန်းဟာ ဆလိုဗက်ကီးယားအစိုးရရဲ့ ပြည်သူ့ဘဏ္ဍာအသုံးပြုမှုကို ခြေရာခံရာမှာ သုံးတာဖြစ်ပါတယ်။ ယခုကာလမှာတော့ ဥပဒေပဿမရန်နဲ့ ဆလိုဗက်ကီးယားအဖွဲ့ဝင်များကို ခြေရာခံတာအထိကျယ်ပြန့်စွာ သုံးလာတယ်။ အီးယူနဲ့ပတ်သက်တဲ့ ရန်ပုံငွေ မကောင်းသတင်းထွက်လာတော့ Fair Play ပတ်ဆိုင်ဟာ လာကြည့်သူဦးရေအများဆုံး ပတ်ဆိုင် ၃ ခု စာရင်းထဲထိဝင်ခဲ့ပါတယ်။

ကုန်ကျစရိတ် - ၂၀၀၃ မှာ ပထမဆုံး ပရိုဂရမ် နဲ့နည်းပညာအတွက် အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၄၀၀၀။ “ဒီစီမံကိန်းဟာ ဒီလောက်ငွေကြေးလေးနဲ့ စိတ်ပါလက်ပါလုပ်ဆောင်ပေးတဲ့ သူငယ်ချင်းတယောက်ကြောင့် ပေါ်လာခဲ့တာပါ” လို့ Fair Play က Zuzana က ပြောပါတယ်။ ၂၀၀၄ က အချက်အလက်သိုမိုးရာ ဒေတာဘေ့စ်ကို အချိန်နဲ့ တပြေးညီ မွမ်းမံပြုပြင်ပေးမယ့် လုပ်ငန်းညှိနှိုင်းပေးသူ အလုပ်သမား တဦးအတွက် အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၁၂,၀၀၀ ကုန်ကျခဲ့ပါတယ်။ ‘Web-scrapers’ ကို အသုံးပြုပြီး ကွန်ယက်စာမျက်နှာတွေမှ အချက်အလက်တွေကို အလိုအလျောက် စုဆောင်းသိမ်းဆည်းပေးတဲ့ ပရိုဂရမ်မျိုး လုပ်မယ်ဆိုရင် ကျမတို့အနေနဲ့ ပုံမှန်နည်းလမ်းနဲ့ အချက်အလက်ထည့်သွင်းတဲ့ ကုန်ကျစ ရိတ်လျော့ချနိုင်ပါလိမ့်မယ်။ ဒါပေမဲ့လည်း သတင်းအချက်အလက်တွေကို

crowd-sourcing အသုံးပြုပြီး စုဆောင်းတာ ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာတာကို ဦးတည်လုပ်မယ် ဆိုရင်တော့ ကုန်ကျစရိတ်တွေတိုးလာနိုင်သလို ဒီအတွက် တာဝန်ယူလမ်းပြလုပ်ကိုင်နိုင်မယ့် စေတနာ့ဝန်ထမ်း ရှာဖွေလိုပါလိမ့်မယ်။”

အရင်းအမြစ်များ - ဒေတာဘေ့စ်ကို အချိန်နဲ့တပြေးညီ မွမ်းမံတဲ့နေရာမှာ စေတနာ့ဝန်ထမ်း ကျောင်းသူကျောင်းသားတွေဆီကနေ အကူအညီရနိုင်မှာတယ်။ စီမံကိန်း အစီအစဉ်ရေးဆွဲဖို့ Fair Play က ဦးစီးတဲ့ Barcamp ကို စေတနာ့ဝန်ထမ်း developer တွေနဲ့ ပရိုဂရမ်ဆွဲသူတွေ တက်ခဲ့ကြပါတယ်။ “ပြည်သူလူထုရဲ့ ထောက်ခံမှုနဲ့ဒီယာတွေရဲ့ ညီညွတ်စွာဆောင်ရွက်မှုသာ မရှိခဲ့ရင် ကျမတို့ အခုလိုအောင်မြင်လာမှာ မဟုတ်ပါဘူး” ဟု Zuzana မှ ပြောဆိုသွားပါတယ်။

အချိန် - ၂၀၀၃ မှာ ပထမဆုံး ဒေတာဘေ့စ်ရလာဖို့ အချိန် ကိုးလ ကြာခဲ့ပါတယ်။ FOIA (သတင်းအချက်အလက်လွတ်လပ်ခွင့်) တောင်းဆိုမှုကြောင့်ရလာတဲ့ အချက်အလက်တွေကို ဖြည့်စွက်ရင်း ၃ လမှ ၁၂ လတိုင်းမှာ အချိန်နဲ့တပြေးညီမွမ်းမံပေးရပါတယ်။

ခက်ခဲမှုအဆင့် - ၄-၅

ဆက်လေ့လာစရာလင့်ခ်များ
စလိုဗက်သတင်းက အဖြစ်အပျက်များ - <http://bit.ly/11FFVG>
Fair Play ဒေတာဘေ့စ် - <http://bit.ly/wKqch>

ကိုယ်တိုင်လုပ်ဆောင်ရန်

မေးမြန်းချက်၊

- ဘယ်လိုအချက်အလက်မျိုးတွေကို ရှာဖွေကြည့်လိုပါသလဲ။ ဒါ့ပြင် ဘယ်လိုရနိုင်မလဲ။
- ရထားတဲ့ သတင်းအချက်အလက်တောင်းဆိုချက်တွေ သို့မဟုတ် ရှာဖွေတွေ့ရှိချက်တွေအတွက် မီဒီယာကို ဘယ်လိုနည်းလမ်းတွေအသုံးပြု ဆွဲဆောင်မလဲ။
- အဖွဲ့တွင်းအချက်တွေစုစည်းခြင်း၊ အတည်ပြုစစ်ဆေးခြင်းနဲ့ ထုတ်ပြန်ခြင်းအတွက် ဘယ်လိုပါဝင်လုပ်ဆောင်နိုင်မလဲ။
- သတင်းအချက်အလက်လွတ်လပ်ခွင့်ဥပဒေကို ဒေသမှာ ပြဌာန်းမထားဘူးဆိုရင် အခြားဘယ်လိုပုံစံမျိုးနဲ့ ပြည်သူလူထုဖိအားကိုသုံးပြီး ရရှိနိုင်မလဲ။
- ၂ဖက်မြင် သို့မဟုတ် ၃ ဖက်မြင် မြေပုံ၊ သက်ဝင်ရုပ်ပုံ၊ ဗီဒီယို သို့မဟုတ် ပိုစတာတို့ကို အသုံးပြုပြီး အချက်အလက်တွေကို ဆွဲဆောင်မှုရှိရှိ တင်ပြနိုင်သလား။
- ရှာဖွေတွေ့ရှိချက်ကို အခြေပြုပြီး လူထုဆီမှာဘယ်လိုအရေးယူလှုပ်ရှားမှုမျိုးနဲ့ အကောင်အထည်ပေါ်အောင် ဆောင်ရွက်ချက်ကို ဘယ်လိုတောင်းဆိုမလဲ။
- စုဆောင်းထားတဲ့ အချက်အလက်တွေကို ရှာဖွေတွေ့ရှိမှုတွေကို အသုံးပြုတည်ဆောက်လိုတဲ့ အခြားထောက်ခံသူတွေကို ဖွင့်ပေးမလား။ အချက်အလက် သိမ်းဆည်းမှုနဲ့မာတိကာပြုမှုတွေကို ဘယ်လိုထိခိုက်နိုင်မလဲ။

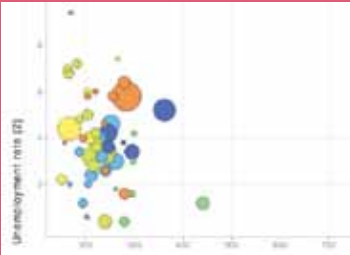
အခြားနည်းလမ်းများ -

- ၁။ ပြဿနာတစ်ခုအပေါ် အစိုးရ ထုတ်ပြန်ပေးတဲ့ အချက်အလက်တွေဟာ ကွန်ယက်စာမျက်နှာအမြောက်အများမှာ ပျံ့နှံ့နေမယ်ဆိုရင် ကိုယ်ပိုင်ဆောင်ဖွဲ့စည်းတဲ့ အသုံးပြုပြီး ဒီအချက်အလက်အားလုံးကို ဝက်ဆိုဒ်မှာ ပေါင်းစည်းပြီး ရှာဖွေလို့ရအောင် မှတ်ချက်ပေးနိုင်အောင် လုပ်ပါ။
- ၂။ ဘယ်သူ့ကိုရည်ညွှန်းတယ် ခေါင်းစဉ်မတပ်ထား၊ လက်ဆုပ်လက်ကိုင် ပြမရတဲ့ အချက်အလက်တွေဖြစ်ပေမယ့်လည်း လုံ့ဆော်မှုနဲ့ဆီလျော်နေမယ်ဆိုရင် ဒီအရေးနဲ့ ပတ်သက်ပြီး တိုက်ရိုက်ထိခံရသူတွေရဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ရေးဓာတ်ပုံတွေ သို့မဟုတ် ဗီဒီယိုတွေကို အချက်အလက်တွေနဲ့ ရောမွှေပြီး ပေါင်းစပ်မှုကွန်ယက်စာမျက်နှာတစ်ခု လုပ်နိုင်ပါတယ်။
- ၃။ ဂရပ်ဖစ်ဒီဇိုင်းမကျွမ်းကျင်ရင် အချက်အလက်တွေကနေ ရုပ်ပုံအထောက်အကူပစ္စည်း (visualization) သို့မဟုတ် မြေပုံကို သုံးပြီး လုံ့ဆော်မှုကို အခြားသူတွေဆီ ပို့တဲ့ ဖိတ်ကြားလွှာအဖြစ်ပြောင်းပြီး ရည်ရွယ်ထားတဲ့ ပရိသတ်ဆီ အကောင်းဆုံးရောက်သွားအောင် လုပ်နိုင်ပါတယ်။
- ၄။ မြေပုံတွေကိုသုံးပြီး ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်သူတွေ၊ သီးခြားလုပ်ကိုင်လုပ်တွေ၊ အလှူရှင်တွေနဲ့ အခြားသူတွေအကြား အားကောင်းတဲ့ဆက်ဆံရေးများနဲ့ လုပ်ငန်းကိစ္စတွေကို ကွန်ယက်မြေပုံတစ်ခုလုပ် ဖော်ပြနိုင်ပါတယ်။
- ၅။ လိုအပ်တဲ့ အချက်အလက်ရနိုင်ရာ အရင်းအမြစ်တွေကို သွားရောက်ကြည့်နိုင်တဲ့လမ်းကြောင်း မရှိရင် လုံ့ဆော်မှုမှာ ဘာတွေလိုနေသေးလဲ အများအာရုံစိုက်လာအောင် လုပ်နိုင်ပါတယ်။ အစိုးရအနေနဲ့ လိုနေတဲ့ အချက်အလက်တွေကို ထုတ်ပြန်ပေးဖို့ သို့မဟုတ် သတင်းဌာနတွေအနေနဲ့ ဒီကိစ္စကို စုံစမ်းစစ်ဆေးထုတ်ပြန်ပေးဖို့ ဖိအားပေးတဲ့နေရာမှာ ဒီနည်းက အသုံးဝင်ပါတယ်။

ပါဝင်တဲ့ TOOLS များ

အချိန်တိုအတွင်း အချက်အလက်ပုံဖော်ခြင်း

လှုပ်ရှားနေတဲ့ ဂိုဂဲလ်ပုံစံဇယား (Google Motion Chart) (<http://bit.ly/BdvwFw>) ကိုသုံးပြီး အချက်အလက်တွေအတွက် လှုပ်ရှားနေတဲ့ဂရက် ဖိပုံတွေဖန်တီးပြီး ဒီကွဲပြားတဲ့ သတင်းအချက်အလက်တွေ တစ်ခုနဲ့တစ်ခု ဘယ်လိုဆက်စပ်နေတယ်ဆိုတာကို ပြနိုင်တယ်။ Motion Chart ဟာ Google Spreadsheet ပေါ်က အချက်အလက်တွေကို ကြိုက်တဲ့ဇယားနဲ့ ဆက်သွယ်လိုက်တာနဲ့ ပြလို့ရအောင်လုပ်နိုင်ပါတယ်။ ဒီပုံစံဇယားကွက်ကို သက်ဝင်လှုပ်ရှားနေအောင် (Flash အနေနဲ့) ကွန်ယက်စာမျက်နှာ မျှဝေပေးနိုင်ပါတယ်။ Google Motion Chart ဟာ Google Spreadsheet ပေါ်မှာ သိမ်းဆည်းထားတဲ့ အချက်အလက်တွေကို အားထားရတဲ့အတွက် update လုပ်ချင်ရင် အင်တာနက်နဲ့ဆက်သွယ်ဖို့လိုပဲမယ်။ ဂူဂဲလ်ကို သုံးတဲ့အတွက် အချက်အလက်တွေအားလုံးကို ဂူဂဲလ်ရဲ့ ဓာတ်ပုံတွေပေါ်မှာ သိမ်းထားပြီး ဖြစ်မှာပါ။ သိပ်အရေးကြီးပြီး ထိခိုက်မခံတဲ့ အချက်တွေနဲ့ပတ်သက်ရင်တော့ ဒီ tool ကို မသုံးသင့်ပါဘူး။ အခုဖော်ပြထားတဲ့ ဗီဒီယိုက (<http://bit.ly/gqmP6>) ဒီဇယားတွေကို ဘယ်လိုထည့်သွင်း သုံးရမယ်ဆိုတာကို လမ်းညွှန်ထားပါတယ်။

အကြံပြုချက်များ -

Fair Play Alliance မှ ဇူဇန်နားဝင် (Zuzana Wienk) မှ ဒေသန္တရအသုံးပြောင်းလဲခြင်းအပေါ် -
 “ဘယ်လို tools မျိုးဟာ ကိုယ့်နိုင်ငံတွင်းနဲ့ ဒေသအတွက် အကောင်းဆုံးဆိုတာ သတိချပ်ပါ။ ဆလိုဗက်ကီယားမှာ ဒေတာဘေ့စ်ဆောက်ခဲ့သလိုမျိုးကို ပိုလန်မှာဖန်တီးလို့မရပါဘူး။ ဘာဖြစ်လို့လဲဆိုတော့ သူတို့မှာ ဒီလိုအချက်အလက်တွေကို သွားရောက်ကြည့်နိုင်တဲ့ အခြေအနေမရှိလို့ပါ။ ဥပမာ - ကျမတို့အနေနဲ့ နိုင်ငံရေးပါတီတွေကို လှူဒါန်းမှုတွေနဲ့ ပြည်သူ့ကိုပံ့ပိုးပေးမှုတွေကို ဖော်ပြပေးတဲ့ ဒေတာဘေ့စ်တစ်ခု ဖန်တီးလို့မရနိုင်ပါဘူး။ သတင်းအချက်အလက်လွတ်လပ်ခွင့်ဟာလည်း တဒေသနဲ့ တဒေသ မတူပါဘူး။”

လက်ခံကြည့်ရှုနိုင်မှုအပေါ် Farmsubsidy.org က ဂျက်ရဲ့ ပြောပြချက်က “ဘာကိုတောင်းဆိုနေတာကို အသေအချာသိဖို့က အလွန်အရေးကြီးပါတယ်။ ဒီသတင်းအချက်အလက်တွေကို အစိုးရက ထိန်းသိမ်းထားတယ်ဆိုတာ သိဖို့လိုပြီး ထိန်းသိမ်းထားတဲ့ အချက်အလက်ကဘာလဲဆိုတာကို သုတေသနပြုဖို့လိုအပ်ပါမယ်။ ဒီအကြောင်းတွေ ပြောနိုင်မယ့် အစိုးရဝန်ထမ်းတွေနဲ့ မိတ်ဖြစ်ဆွေဖြစ်ခင်မင်အောင် ကြိုးစားသင့်ပြီး ဒီလိုအချက်အလက်ကို ထိန်းသိမ်းနိုင်အောင် ဘယ်လိုဥပဒေမျိုး လိုအပ်တယ်ဆိုတာကို သိအောင်ရှာဖွေပါ။”

အရင်းအမြစ်ပြည့်သိပ်ကျပ်ညပ်ခြင်း (crowd-sourcing) နဲ့ ပတ်သက်ပြီး Fair Play Alliance က ဇူဇန်နားဝင် ပြောကြားချက် -
 အရင်းအမြစ်ပြည့်သိပ်ကျပ်ညပ်ခြင်း (crowd-sourcing) နဲ့ ပတ်သက်ပြီး Fair Play Alliance က ဇူဇန်နားဝင် ပြောကြားချက် - “ကျမအမြင်ကတော့ လူဘောင်အဖွဲ့အစည်းဟာ ပိုပြီးရင်းနှီးဖော်ရွေတဲ့ ပူးပေါင်းမှုတွေနဲ့ တသီးတသန့်ဖွဲ့စည်းထားတဲ့ လှုပ်ရှားမှုတွေဆီ ဦးတည်ပြောင်းလဲလာနေပါပြီ။ လူတွေ ကျွမ်းကျင်မှုတွေပိုရှိလာပြီး အပြန်အလှန်ကူညီလာပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ ကျမတို့အနေနဲ့ ဒီအတွက်နေရာပေးဖို့လိုအပ်သလို အဲဒီ နေရာလွတ်တွေဟာ ဆွဲဆောင်မှုရှိပြီး ပြည်သူ့ဆီကအသိအမှတ်ပြုပေးဖို့လည်း လိုအပ်ပါတယ်။ ဒီအတွက် အသင့်တော်ဆုံးကတော့ ကွန်ယက်စာမျက်နှာ များပေါ်က နေရာလွတ်များပါပဲ။”

